

Med centern för framtiden

Program inför valet 15 september 1985

Med centern för framtiden

Ett bra land kan bli bättre. Centerpartiets politik för ett bättre Sverige utformas i hela folkets intresse.

Vi värnar om ett jämlikt välfärdssamhälle och avvisar attacker mot en solidarisk välfärdspolitik.

Vi verkar för ett decentraliserat samhälle och motsätter oss politiska lösningar som leder till centralism och koncentration.

Genom en helhetssyn på människa och samhälle skapas förutsättningar för ett liv i gemenskap, trivsel och harmoni. Livskvaliteten ökar. Människors tillvaro fylls inte bara med ting att leva av utan också av något att leva för.

Genom att ta tillvara det personliga initiativet, kunskap och uppfinningsriktighet, samt människors vilja att enskilt eller i frivillig samverkan ta ansvar kan näringsliv och samhälle fortsätta att utvecklas. Rätten till arbete kan förverkligas för alla. Välståndet växer.

Genom att ta tillvara den solidaritet som finns mellan människor skapas en grundval för jämlikhet och rättvis fördelning av välståndet. Alla blir då delaktiga av en ekonomisk och social grundtrygghet. Förutsättningar skapas för lika möjligheter till utbildning, hälso- och sjukvård samt social service för alla. Jämställdheten främjas.

Genom en politik som utgår från naturens egna förutsättningar skapas en god miljö för alla. Resurshushållningen främjas. Miljöförstörelsen stoppas.

Genom en ansvarsfull politik i nuet skapas goda förutsättningar för kommande generationer och den ger de unga framtidstro.

Den övergripande överlevnadsfrågan för människor på jorden är att lära sig att leva i fred. Ingen möda får lämnas ospard att åstadkomma fred och frihet, avspänning och nedrustning. Med det krävs också en rättvisare fördelning av de ekonomiska resurserna mellan fattiga och rika länder och folk.

Sveriges nationella säkerhet tryggas genom en konsekvent neutralitetspolitik, ett försvar som förmår avvisa alla kränkningar i både krig och fred, samt en aktiv utrikes- och biståndspolitik. Enprocentmålet i biståndspolitiken skall ligga fast. Det nordiska samarbetet skall främjas.

De ekonomiska problemen måste lösas genom bevarad socialt och miljömässigt inriktad marknadsekonomi, decentralisering och respekt för den enskilda äganderätten. Socialism och planhushållning liksom okontrollerad kapitalism måste avvisas. Systemet med kollektiva löntagarfonder skall avvecklas.

Balans i samhällsekonomin åstadkoms i första hand genom ökad sysselsättning och produktion samt effektivare utnyttjande av resurserna. Det krävs också besparingar i offentlig verksamhet. Problemen får inte vältras över på kommande generationer.

Alla måste få del i välfärden var de än bor i landet. Det samma gäller invandrarna i vårt land. Det gäller både tillgång till arbete, utbildning och social service. Regionalpolitiken måste förstärkas. Flyttlasspolitiken måste stoppas och koncentrationen inom näringsliv

och förvaltning målmedvetet motarbetas.

Statens och kommunernas verksamhet utgör viktiga inslag i vårt välfärdssamhälle. Därför är det viktigt att också offentliga verksamheter får utvecklas. Det gäller samtidigt att ta tillvara alla möjligheter till effektiviseringar och omfördelningar. Verksamheten måste göras mera lättillgänglig och människorna mera delaktiga. Den måste vara öppen för konkurrens från andra samhällsinstitutioner, kooperativ och enskilda verksamheter. Erfarenheter och kunskap måste tillvaratas genom samverkan mellan privat och offentlig verksamhet.

Familjens möjligheter till tryggad försörjning, god bostad och gemenskap är en viktig grundval för trygghet. Barnfamiljerna behöver ökat ekonomiskt stöd. De får genom införande av vårdnadsersättning ökad valfrihet i barnomsorgen. De gamla måste få ökade förutsättningar att bo kvar i sin hemmiljö.

Sträng hushållning måste tillämpas med naturresurserna, särskilt sådana som inte kan ersättas. En ekologisk grundsyn är nödvändig även för att lösa de ekonomiska problemen. Energiförsörjningen måste i största möjliga utsträckning bygga på inhemska, miljövänliga energikällor.

Försurningen och spridningen av gifter i naturen utgör stora miljöhot. Därför måste åtgärder genomföras som stoppar försurningen. Användningen av kemikalier med negativ miljöpåverkan måste starkt begränsas.

Alla människor måste ha rätt att forma sin egen tillvaro så länge detta inte inkräktar på andra människors frihet. Allt krångel och onödig byråkrati måste bekämpas. Makten måste spridas. Ett decentraliserat samhälle är den bästa garantin för demokrati, rättssäkerhet och personlig integritet. Där tas både kvinnors och mäns värderingar, kunskaper och erfarenheter tillvara.

Inför valet den 15 september 1985 fäster centerpartiet särskild vikt vid följande krav:

Arbete åt alla

Det behövs fler fasta jobb, inte minst för de många ungdomar som går arbetslösa. Resurser måste föras över från kortsiktiga AMS-åtgärder till offensiva insatser för bl a småföretagen, förbättrad yrkesutbildning och utbyggd regionalpolitik. På sikt behövs en minskad beskattning på arbete. Arbetsgivaravgifterna bör sänkas med fem procentenheter för högst 15 anställda i varje företag samt för egenföretagarna. Förmögenhetsbeskattningen på arbetande kapital i mindre företag bör slopas. Kvinnor och män skall ha samma rätt till arbete och lika lön för lika arbete. Ungdomslagen skall ersättas av yrkespraktik, omfatta full arbetsdag och hela arbetsmarknaden. Ungdomskooperativ och annan lokalt inriktad verksamhet skall stimuleras. Decentralisering underlättar användningen av lokala resurser. Möjligheterna att starta eget måste underlättas, bl a genom en utökning av utvecklingsfondernas verksamhet och mindre byråkrati.

En regionalt likvärdig utbyggnad av data- och telenäten samt en utvecklad trafikförsörjning i hela landet är nödvändig. Nedläggning av järnvägar skall stoppas. En större del av vägnslagen måste gå till mindre vägar. Bidragen till enskilda vägar skall återställas till tidigare nivå.

Jordbruket är en viktig framtidsnäring. All åker skall brukas. Konsumenterna skall

tillförsäkras bra mat av god kvalitet till rimliga priser. Familjejordbruket måste främjas samtidigt som utrymme skapas för deltidsjordbruk. Produktionen av inhemsk etanol skall underlättas genom att skatten slopas på detta bränsle.

Kamp mot inflationen - rättvisa skatter

Konsumtionen måste långsiktigt anpassas efter produktionen. Överkonsumtion och skuldsättning leder till inflation, som urholkar realinkomsterna.

Prisökningar drabbar främst låginkomsttagare och människor med stor försörjningsbörd. Därför måste inflationen bekämpas genom bl a en stram budgetpolitik. Återhållsamma lönerörelser måste eftersträvas.

Ytterligare höjningar av det totala skattetrycket måste förhindras med hänsyn bl a till riskerna för nya pris- och lönespiraler. Den nya fastighetsskatten tas bort.

Skattesystemet skall grundas på principen skatt efter bärkraft. Den fortsatta reformeringen av inkomstskattesystemet måste i första hand ta sikte på en utjämning av kommunalskatterna. Marginalskatten måste sänkas och återställas till vad som överenskomms i den ursprungliga skatteuppgörelsen 1981. Den statliga skatteskalen skall inflationsskyddas.

Skogsvårdsavgiften med motsvarande bidragsgivning bör avvecklas.

Sverige har världens högsta skatt på livsmedel. Därför bör skatten på baslivsmedel minskas. Bäst sker detta genom att momsen från baslivsmedel återförs till konsumenterna i form av lägre matpriser. Finansieringen kan ske genom omfördelning inom momssystemet.

Valfrihet för familjen och omsorg om varandra

Barnfamiljerna skall ha rätt och möjlighet att själva välja barnomsorgsform.

Vårdnadsättning skall införas till alla småbarnsföräldrar. Den blir ett ekonomiskt stöd till hemarbetande föräldrar. Förvärvarbetande får möjlighet till förkortad arbetstid och mer tid för barnen. Rätten till tjänstledighet för småbarnsföräldrar skall utvidgas.

Kommunen skall tillhandahålla barnomsorg för dem som så önskar. Statsbidrag skall utgå på ett likvärdigt sätt till alla typer av barnomsorg. Därmed stimuleras bl a barnomsorg i kooperativa former.

Centerpartiet slår vakt om barnbidragen. Flerbarnstillägg skall utgå från andra barnet.

De äldre måste ges möjlighet att välja boendeform. Servicen i fråga om bl a hemsjukvård och hemhjälp måste byggas ut så att den som vill kan bo kvar i sin hemmiljö. Statsbidrag skall utgå till både servicehus och ålderdomshem.

Folkpensionerna utgör en viktig del av grundtrygghetssystemet. De sk undantagande pensionärerna måste få rätt till pensionstillskott.

De handikappades arbetskapacitet måste tillvaratas och möjligheterna till ett aktivt liv främjas.

Alla människor skall ha lika rätt till en bra hälso- och sjukvård oavsett inkomst och bostadsort. Friheten att välja läkare måste gälla var man än bor. En målsättning för samhällsarbetet är att förebygga ohälsa och sjukdom. Förebyggande insatser mot de stora folksjukdomarna är särskilt angelägna. Härigenom frigörs resurser för att utveckla den mer specialiserade vården.

Narkotika- och alkoholmissbruk måste bekämpas. Allt innehav och icke-medicinskt bruk av narkotika skall betraktas som brott. Samhällsvården skall präglas av individuell

rehabilitering och återanpassning till samhällets gemenskap.

Mångsidigt kulturliv - decentraliserad skola

Varje människa oavsett social och geografisk bakgrund måste ha tillgång till ett mångsidigt och decentraliserat kulturutbud.

Folkrörelserna måste stödjas i sina roller som folkbildare och bevarare av mångsidigt kulturliv.

Utbildningen skall bedrivas i decentraliserad form. Därför behövs de små skolorna såväl i tätort som på landsbygd. Alla ungdomar som så önskar måste beredas plats i en gymnasieskola där teori och praktik varvas.

Utbildningens kvalitet behöver höjas. Det kräver bl a förbättrade baskunskaper. Det är också viktigt att förändra lärarutbildningen så att kvaliteten i undervisningen säkerställs. Yrkesutbildningen måste förstärkas. Detta bör ske genom bl a ökad lärlingsutbildning och inbyggd utbildning i företagen.

Alla högskolor skall ha del av forskningsresurserna. En decentraliserad högskola och forskning bidrar till regionens utveckling och ger fler möjlighet till högskolestudier. För att ge alla möjlighet att söka till högskoleutbildning och minska den sociala snedrekryteringen måste studiemedelssystemet förändras. Bidragsdelen bör ökas med införande av studielön som mål.

Svenska kyrkans karaktär av öppen och levande folkkyrka måste bevaras. De små församlingarna måste få leva vidare med bevarad självständighet. Det kyrkliga huvudmannskapet måste bibehållas för folkbokföringen och begravningsväsendet.

Resurshushållning och god miljö

Det decentraliserade samhället har bäst förutsättningar för hushållning med naturresurser och återföring av avfallet till ny användning eller till naturens kretslopp.

Nu behövs snabba och kraftfulla åtgärder för att stoppa försurningen. När det gäller rening av bilavgaserna skall en tidtabell upprättas, som bl a omfattar övergång till blyfri bensin 1986, krav på katalytisk avgasrening fr o m 1987 års bilmodeller och strängare krav för lastbilar fr o m 1988.

De försurande utsläppen måste sänkas till vad naturen tål. De svenska åtgärderna måste syfta till att detta nås senast inom en tioårsperiod. Det behövs dessutom internationella överenskommelser för att nå detta mål.

Ett fullständigt register skall upprättas över innehållet i kemiska produkter som används i vårt land. En obligatorisk ansvarsförsäkring skall införas inom kemikalieområdet.

Fortsatta arbetsmiljöåtgärder mot bl a asbest och lösningsmedel är angelägna. Särskild uppmärksamhet måste ägnas arbetsmiljön då ny teknik införs, exempelvis bildskärmar. En plan skall upprättas som anger de ekonomiska förutsättningar som underlättar och stimulerar minskad användning av kemikalier med negativa miljöeffekter. Användning av försurande gödselmedel inom skogsbruket skall vara förbjuden.

Energipolitiken måste inriktas på effektivare energianvändning och ett energisystem i huvudsak baserat på varaktiga, helst inhemska och förnyelsebara energikällor med minsta möjliga miljöpåverkan.

Kärnkraften skall vara avvecklad år 2010 i enlighet med utslaget i folkomröstningen och riksdagens beslut. En plan för avvecklingen måste snarast fastställas. Som ett första steg i avvecklingen skall den skadade reaktorn Ringhals 2 tas ur bruk istället för att repareras.

Svensk uranbrytning skall inte tillåtas liksom inte heller upparbetning av svenskt kärnbränsle. Export av reaktorer och reaktorteknologi skall vara förbjuden.

Decentralisering - frihet - integritet

Decentralisering ger frihet. Möjligheter skapas för en utveckling i ansvar och solidaritet.

Datoranvändningen kräver ett ökat skydd för den personliga integriteten.

De kollektiva löntagarfonderna skall avvecklas. Nyföretagande samt ett spritt enskilt ägande av aktier och kooperativa andelar måste stimuleras.

Kollektivanslutning till politiskt parti måste upphöra. Den enskildes rätt att själv välja partitillhörighet skall skyddas i lag.

Medbestämmandelagen måste ges sådan utformning att den politiska demokratin inte träds för när, förhandlingarna förenklas och möjligheter skapas att genomföra förhandlingar direkt med de anställda i småföretag.

Den statliga detaljregleringen av kommunernas verksamhet måste begränsas. Den kommunala skatteutjämningen förstärks och en minskad öronmärkning bör ske av statliga bidrag till kommunerna. Statligt förmynderi över kommunerna måste upphöra. Finns det en lokal vilja, skall stora kommuner få delas.

Den kommunala verksamheten och annan offentlig service måste ta tillvara personliga initiativ och tillgodose krav på delaktighet. Härigenom blir verksamheten bättre, effektivare och mindre kostnadskrävande. Lokala lösningar i form av kooperativ, föreningsdrift och andra samverkansformer måste stimuleras.

Valperioden bör förlängas till fyra år och skilda valdagar införas för riksdagsval och kommunalval.

Den nya plan- och bygglagen måste utformas med respekt för äganderätten. Normer, regler och bestämmelser för byggandet måste förenklas och mindre ombyggnader tillåtas utan särskilt bygglov.